

Onderzoek naar de regeling van de belastingrente

Versie

Datum
Status Definitief

Colofon

Titel Onderzoek naar de regeling van de belastingrente

Van Ministerie van Financiën
 Directoraat-Generaal Fiscale Zaken
 Directie directe belastingen
 Afdeling formeel recht en invordering

Inleiding

Tijdens de behandeling van het pakket Belastingplan 2018 in de Tweede Kamer is een motie van het lid De Vries aangenomen waarin het kabinet wordt verzocht in kaart te brengen of het huidige systeem van de belastingrente redelijk, billijk en rechtvaardig is, of de gehanteerde rentepercentages marktconform zijn en verbeterpunten te onderzoeken.¹ Tijdens de behandeling van genoemd pakket in de Eerste Kamer is aan het lid De Grave toegezegd te onderzoeken of het mogelijk is het rentepercentage in de belastingrente te baseren op het werkelijk rendement.² Dit onderzoek komt aan beide verzoeken tegemoet.

Om de redelijkheid, billijkheid en rechtvaardigheid van de regeling belastingrente³ te kunnen beoordelen worden in hoofdstuk 1 allereerst de systematiek en de uitgangspunten van de regeling uiteengezet. In de volgende hoofdstukken worden verschillende aspecten van de regeling belastingrente in kaart gebracht. In hoofdstuk 2 worden enkele verzuimsituaties beschreven die volgen uit de wet, maar niet in lijn lijken met de uitgangspunten van de regeling. Hoofdstuk 3 ziet op kritische noties die gemaakt zijn over het rentetijdvak en de betalingstermijn van de regeling belastingrente. Hoofdstuk 4 betreft een ander bekritiseerd aspect van de regeling, namelijk het berekenen van belastingrente over een (gedeelte van een) rentetijdvak waarin de Belastingdienst al de beschikking heeft gehad over (een gedeelte van) het te betalen bedrag aan belasting. In hoofdstuk 5 wordt ingegaan op de rentepercentages die in de regeling belastingrente worden gehanteerd, de marktconformiteit daarvan, aansluiting bij werkelijk rendement en ruimte voor aanpassing.

1 Kamerstukken II 2017/18, 34785, nr. 70.

2 *Handelingen I* 2017/18, 12, item 7.

3 De regeling belastingrente wordt vaak 'regeling belasting- en invorderingsrente', kortweg BIR, genoemd. Omdat dit onderzoek zich richt op de belastingrenteapecten van de regeling, wordt hier gesproken over 'regeling belastingrente'.

Hoofdstuk 1 Uitgangspunten van de regeling belastingrente

1.1 De systematiek van de regeling belastingrente

De opzet van de regeling belastingrente is geënt op de verzuimrenteregeling die in de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) wordt gehanteerd. Met de term 'verzuim' wordt bedoeld op de periode waarin correcte nakoming uitblijft.⁴ Onder de verzuimrenteregeling van de Awb brengt een bestuursorgaan rente in rekening indien de burger niet op tijd aan zijn betalingsverplichting tegenover het bestuursorgaan voldoet. Als het bestuursorgaan niet op tijd aan zijn betalingsverplichting tegenover de belastingplichtige voldoet, vergoedt het bestuursorgaan rente. Deze spiegelbeeldige uitgangspunten komen terug in de regeling belastingrente waarbij die verder zijn toegesneden op de systematiek van de belastingheffing.⁵ In grote lijnen komt de regeling belastingrente erop neer dat de inspecteur belastingrente in rekening brengt als het opleggen van een belastingaanslag met een door de belastingplichtige te betalen bedrag door toedoen van die belastingplichtige te lang op zich laat wachten (verzuim van belastingplichtige). De inspecteur vergoedt belastingrente als hij er te lang over doet een belastingaanslag met een uit te betalen bedrag vast te stellen, indien die aanslag overeenkomstig de ingediende aangifte of een ingediend (herzienings)verzoek is (verzuim van de inspecteur).⁶

1.1.1 Belastingrente bij de heffing van belastingen

In rekening brengen van belastingrente

Als een belastingplichtige belasting⁷ is verschuldigd en de (voorlopige) aanslag of navorderingsaanslag door toedoen van de belastingplichtige te laat kan worden vastgesteld, wordt belastingrente in rekening gebracht. Dit is bijvoorbeeld het geval indien een belastingplichtige te laat aangifte doet of te laat verzoekt om een voorlopige aanslag. In de Algemene wet inzake rijksbelastingen (hierna: AWR) is steeds bepaald wanneer een (voorlopige) aanslag moet zijn vastgesteld om confrontatie met belastingrente te vermijden. Ten aanzien van de inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting geldt bijvoorbeeld dat de (voorlopige) aanslag 'te laat' is vastgesteld indien de vaststelling plaatsvindt nadat vanaf het einde van het tijdvak waarover de belasting wordt geheven, zes maanden zijn verstreken.⁸ Als de aangifte of het verzoek wel op tijd is ingediend, maar de (voorlopige) aanslag niet overeenkomstig die aangifte of dat verzoek wordt vastgesteld, wordt ook belastingrente in rekening gebracht. In deze gevallen is de belastingplichtige in verzuim. De grondslag voor de te rekenen belastingrente is steeds het te betalen bedrag aan belasting of de nageheven belasting. De periode waarover belastingrente is verschuldigd (hierna: rentetijdvak) start op de dag dat de (voorlopige) aanslag had moeten zijn vastgesteld. Het rentetijdvak eindigt op de dag waarop de (voorlopige) aanslag of navorderingsaanslag invorderbaar is.⁹ Dit is doorgaans zes weken na de dagtekening van het

4 M.M. Olthof, *Tekst & Commentaar Burgerlijk Wetboek, commentaar op art. 6:81 BW*, Deventer: Kluwer 2018 (online).

5 Kamerstukken II 2011/12, 33003, nr. 3, p. 32.

6 Kamerstukken II 2011/12, 33003, nr. 3, p. 37.

7 Belastingrente kan ingevolge hoofdstuk VA van de AWR van toepassing zijn op inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting, erfbelasting, loonbelasting, dividendbelasting, omzetbelasting, overdrachtsbelasting, belasting van personenauto's en motorrijwielen, accijns, verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken en de in artikel van de Wet belastingen op milieugrondslag genoemde belastingen.

8 Artikelen 30f, eerste lid, en 30fc, eerste lid, van de AWR.

9 Artikelen 30f, tweede lid, 30fc, tweede lid, 30g, tweede lid en 30h, tweede lid, van de AWR.

aanslagbiljet.¹⁰ Indien een aanslag wordt vastgesteld overeenkomstig een aangifte die of een verzoek dat te laat is ingediend, eindigt het tijdvak waarover belasting wordt geheven uiterlijk 14 weken na de datum van ontvangst van het verzoek, onderscheidenlijk 19 weken na de datum van ontvangst van de aangifte.¹¹

Ter zake van inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting wordt belastingrente ook in rekening gebracht als een voorlopige aanslag wordt herzien nadat het rentetijdvak is gestart, en de belastingplichtige ten gevolge van die herziening meer belasting blijkt te zijn verschuldigd dan uit de voorlopige aanslag bleek.¹² Met betrekking tot naheffingsaanslagen ter zake van loonbelasting, dividendbelasting, omzetbelasting, overdrachtsbelasting, belasting van personenauto's en motorrijwielen, accijns, verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken of een in artikel 1 van de Wet belastingen op milieugrondslag genoemde belasting, kan belastingrente in rekening worden gebracht als een naheffingsaanslag wordt vastgesteld na het einde van het kalenderjaar of boekjaar waarop de nageheven belasting betrekking heeft.¹³ Als de naheffingsaanslag het gevolg is van een verbetering van de aangifte (suppletie) die is gedaan binnen drie maanden na het einde van het kalenderjaar of boekjaar waarop de nageheven belasting betrekking heeft, wordt geen belastingrente gerekend.

Vergoeden van belastingrente

Belastingrente wordt vergoed als de inspecteur in verzuim is bij het opleggen van een (voorlopige) aanslag, de herziening van een voorlopige aanslag, een navorderingsaanslag of een teruggaafbeschikking met een aan de belastingplichtige uit te betalen bedrag. Verzuim treedt op als de inspecteur te lang doet over het opleggen of herzien van een dergelijke, voor de belastingplichtige begunstigende, (voorlopige) aanslag, navorderingsaanslag of teruggaafbeschikking.¹⁴

De inspecteur doet te lang over het opleggen van dergelijke aanslagen of beschikkingen als tussen het moment van een *verzoek* en het moment van de voorlopige aanslag of beschikking meer dan acht weken zijn verstreken en tussen het moment van de *aangifte* en de (voorlopige) aanslag meer dan 13 weken zijn verstreken.¹⁵¹⁶ Bij overschrijding van deze termijnen volgt vergoeding van belastingrente vanaf het moment dat de belastingaanslag opgelegd had moeten zijn tot zes weken na de dagtekening van de aanslag. Geen belastingrente wordt vergoed als de belastingaanslag na bezwaar of een gerechtelijke procedure wordt verminderd of vernietigd.¹⁷ Indien hierbij eerder wel belastingrente in rekening is gebracht, wordt die teruggegeven.

De gevallen waarin belastingrente in rekening wordt gebracht en wordt vergoed, zijn dus niet spiegelbeeldig. Dit is vanwege de verschillende aard van de verplichtingen van de belastingplichtige enerzijds en de inspecteur anderzijds onontkoombaar.¹⁸

10 Artikel 9 van de Invorderingswet 1990.

11 Artikelen 30f, derde lid, 30fc, derde lid en 30g, derde lid van de AWR. Artikel 30fc, vijfde lid, AWR: Ingeval een navorderingsaanslag is vastgesteld naar aanleiding van een verzoek, eindigt het tijdvak waarover de belastingrente wordt berekend uiterlijk 12 weken na de datum van ontvangst van het verzoek.

12 Artikel 30fb van de AWR.

13 Artikel 30h van de AWR.

14 Artikelen 30fa, 30fb, 30fd en 30ha van de AWR.

15 Artikelen 30fa, 30fb, 30fd en 30ha van de AWR

16 Met de afdoeningstermijn van 13 weken na de ontvangst van de aangifte voor de inspecteur is aangesloten bij het oordeel van de Hoge Raad over de termijn waarbinnen de inspecteur een (voorlopige) aanslag behoort op te leggen als die aanslag overeenkomstig de ingediende aanslag is. HR 25 september 2009, ECLI:NL:HR:2009:BJ8524.

17 Artikel 30fe van de AWR.

18 Aanhangsel Handelingen II 2015/16, 3476.

1.1.2 Voorkomen van belastingrente

De belastingplichtige heeft de verplichting om tijdig en correct aan zijn fiscale verplichtingen te voldoen. Indien dit niet gebeurt, treedt verzuim op en wordt belastingrente verschuldigd. Wanneer sprake is van het tijdig voldoen aan de fiscale verplichtingen is in de AWR en verschillende materiewetten uiteengezet.¹⁹

Belangrijk is dat belastingplichtigen kunnen voorkomen dat zij belastingrente zijn verschuldigd door tijdig en correct aangifte te doen of de Belastingdienst tijdig te verzoeken een (voorlopige) aanslag op te leggen. Ook kan de Belastingdienst worden gevraagd een reeds opgelegde voorlopige aanslag te herzien indien daartoe aanleiding bestaat.²⁰

1.2 De systematiek van de regeling heffingsrente

De regeling belastingrente werd geïntroduceerd bij het Belastingplan 2012. Tot die tijd gold de regeling heffingsrente. Onder deze regeling kreeg de Staat, kort gezegd, vanaf een bepaald moment heffingsrente vergoed indien uit de aanslag een door de belastingplichtige te betalen bedrag volgde. Aan de belastingplichtige werd heffingsrente vergoed zodra de Belastingdienst na het belastingjaar een bedrag aan hem of haar moest (terug)betalen.

In het regeer- en gedoogakkoord Rutte I was het voornemen opgenomen een differentiatie van anderhalf procent aan te brengen tussen te betalen en te vergoeden heffings- en invorderingsrente. Deze maatregel zou moeten leiden tot een structurele opbrengst van 344 miljoen euro (vanaf 2017). Deze differentiatie in rentepercentage stuitte echter op weerstand van de Tweede Kamer, met als gevolg dat het kabinet in zijn Fiscale agenda een alternatief aankondigde dat meer aansloot bij de verzuimrenteregeling zoals de Awb die kent. Dat is de regeling belastingrente geworden, waarmee ook de genoemde structurele opbrengst is gerealiseerd. Met deze regeling werden twee onwenselijke consequenties van de regeling heffingsrente opgeheven, zijnde het sparen bij de fiscus en het feit dat veel belastingplichtigen met heffingsrente werden geconfronteerd.²¹

1.3 Doelen van de regeling belastingrente

1.3.1 Sparen bij de fiscus tegengaan

Als onder de regeling heffingsrente na afloop van het belastingtijdvak een belastingaanslag met een door de belastingplichtige te ontvangen bedrag werd vastgesteld, ging die aanslag gepaard met een rentevergoeding. Dit maakte het voor veel belastingplichtigen aantrekkelijk om na afloop van het belastingjaar een teruggaaf van belasting te bewerkstelligen. Dit kon bijvoorbeeld door tijdens het belastingjaar niet of om een te lage voorlopige teruggave of een te hoge voorlopige aanslag te verzoeken. Op deze manier werd geld bij de Belastingdienst 'gestald'. Omdat de Belastingdienst een hogere rentevergoeding bood dan de bank, kwam 'sparen bij de fiscus' veel voor. Dit resulteerde weliswaar in de tijdelijke ontvangst van extra belastinggeld voor de Belastingdienst, maar over de teruggaven moest vervolgens een relatief hoge rente worden vergoed. Dit kostte de Belastingdienst veel geld. Met de regeling belastingrente is sparen bij de fiscus onmogelijk gemaakt

19 In de Successiewet 1965 is bijvoorbeeld bepaald dat de inspecteur de termijn voor het doen van de aangifte erfbelasting zodanig vaststelt dat deze niet eerder verstrijkt dan acht maanden na het overlijden.

20 Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 34.

21 Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 33 en 34.

omdat vergoeding van belastingrente alleen nog plaatsvindt als de inspecteur in verzuim is.

1.3.2 Minder belastingplichtigen confronteren met belastingrente

Met de introductie van de regeling belastingrente is een grote vereenvoudiging gerealiseerd omdat veel minder belastingplichtigen met belastingrente worden geconfronteerd dan onder de regeling heffingsrente. Onder de regeling heffingsrente kregen bijna alle tien miljoen belastingplichtigen in de inkomstenbelasting (hierna: IB-plichtigen) te maken met heffingsrente, terwijl onder de regeling belastingrente acht miljoen IB-plichtigen buiten de renteregeling vallen.²² De belangrijkste reden hiervan is dat het rentetijdvak onder de regeling belastingrente later aanvangt dan onder de regeling heffingsrente. Onder de regeling heffingsrente werd standaard heffingsrente aan IB-plichtigen en belastingplichtigen voor de vennootschapsbelasting (hierna: VPB-plichtigen) gerekend en vergoed vanaf 1 januari na afloop van het belastingjaar. Onder de regeling belastingrente vangt het rentetijdvak voor de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting aan op 1 juli na afloop van het belastingjaar, dus zes maanden later. Omdat de Belastingdienst voor het overgrote deel van deze belastingplichtigen de (voorlopige) aanslag vóór 1 juli oplegt, heeft deze wijziging een grote vereenvoudiging met zich gebracht.

VPB-plichtigen krijgen onder de regeling belastingrente vaker dan IB-plichtigen alsnog met belastingrente te maken. Veel VPB-plichtigen doen namelijk op een later tijdstip aangifte dan IB-plichtigen. Dit kan onder meer worden verklaard door het feit dat VPB-plichtigen regelmatig gebruikmaken van de diensten van belastingconsulenten, die door toepassing van de uitstelregeling voor belastingconsulenten (de beconregeling) namens hun klanten uitstel van aangifte kunnen aanvragen.²³ Gevolg van dit uitstel is dat de Belastingdienst de naar aanleiding van de aangifte op te leggen belastingaanslag pas zal vaststellen na zes maanden na afloop van het boekjaar. Zoals gezegd kunnen ongewenste rente-effecten worden voorkomen of beperkt door tijdig een voorlopige aanslag te vragen of om een herziening van een reeds opgelegde voorlopige aanslag te verzoeken die zo goed mogelijk aansluit bij de feitelijk verschuldigde belasting.²⁴

1.3.3 Bewerkstelligen budgettaire opbrengst

Voor de regeling belastingrente is een budgettaire opbrengst ingeboekt. Bij de introductie van de regeling belastingrente werd die opbrengst geraamd op structureel € 400 miljoen (vanaf 2018). Deze opbrengst bestaat uit besparingen op de uitgaven van de Rijksoverheid.²⁵

Bij de introductie van de regeling belastingrente is voor de hoogte van het percentage van de belastingrente voor alle belastingmiddelen aangesloten bij de wettelijke rente voor niet-handelstransacties, zoals ook bij de Awb-verzuimrenteregeling het geval is. Dit percentage is variabel en wordt, indien nodig, halfjaarlijks per 1 januari en 1 juli aangepast door bij de herfinancieringsrente van de Europese Centrale Bank 2,25 procentpunt op te tellen.²⁶ Het rentepercentage voor het heffen of vergoeden is in de regeling belastingrente gelijk. In de raming werd uitgegaan van een gemiddeld rentepercentage van vier. In de praktijk bleef

²² Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 34.

²³ Brochure Uitstelregeling Belastingconsulenten belastingjaar 2017 (de beconregeling), afkomstig van de Belastingdienst.

²⁴ Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 34.

²⁵ Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 46.

²⁶ Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 128.

het rentepercentage echter gedurende enige tijd drie, waardoor in 2013 werd ingeschat dat de beoogde opbrengst niet zou worden gehaald. Mede daarom zijn bij de Wet wijziging percentages belasting- en invorderingsrente wettelijke ondergrenzen aan de rentepercentages geïntroduceerd.²⁷ De ondergrens voor andere belastingmiddelen dan vennootschapsbelasting en invorderingsrente bedraagt sindsdien vier procent en voor de vennootschapsbelasting acht procent. Op de marktconformiteit van deze rentepercentages wordt in hoofdstuk 5 uitgebreid ingegaan. De geraamde opbrengst van de Wet wijziging percentages belasting- en invorderingsrente bedroeg structureel € 267 miljoen.

Tabel 1 Gevolgen voor uitgavenkader van de Wet wijziging percentages belasting- en invorderingsrente (€ miljoenen, + = lagere uitgaven)²⁸

	2014	2015	2016	2017	Structureel
Totaal Wet wijziging percentages Belasting- en invorderingsrente	12	106	155	193	267

In onderstaand schema is aangegeven hoeveel belastingrente (inclusief heffingsrente volgens de regeling heffingsrente) door de Belastingdienst wordt ontvangen en vergoed, dus daadwerkelijk is gerealiseerd.

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
bedrag ontvangen belastingrente (x € mln)	715	439	507	561	617	590
bedrag vergoede belastingrente ((x € mln)	659	272	265	220	153	171
Saldo	56	167	242	341	464	419
aantal aanslagen met in rekening gebrachte belastingrente (x 1000)	4.036	2.292	2.293	2.496	2.573	2.302
- waarvan particulieren	2.133	765	727	811	773	624
- waarvan ondernemers	1.903	1.527	1.566	1.685	1.800	1.678
aantal aanslagen met vergoede belastingrente (x 1000)	7.924	1.553	596	610	348	331
- waarvan particulieren	5.686	830	296	318	171	153
- waarvan ondernemers	2.238	723	300	292	177	178

1.3.4 Overige wijzigingen

Met de regeling belastingrente is het moment waarop het rentetijdvak eindigt gewijzigd. Onder de regeling heffingsrente eindigde het rentetijdvak op de dagtekening van de belastingaanslag. In de regeling belastingrente strekt het rentetijdvak zich uit over de betalingstermijn van de belastingaanslag. Dat houdt in dat het rentetijdvak eindigt op de uiterste betaaldatum van de aanslag (de vervalddag van de betalingstermijn). Dit verlengde rentetijdvak geldt zowel bij het in rekening brengen als het vergoeden van belastingrente.²⁹

²⁷ Kamerstukken II 2013/14, 33755.

²⁸ Kamerstukken II 2013/14, 33755, nr. 3, p. 4.

²⁹ Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 34.

1.4 Afsluitend

Een belangrijk doel van de regeling belastingrente was het beëindigen van de mogelijkheid om te sparen bij de fiscus. Dit doel is gerealiseerd. Ook is een duidelijk voordeel van de regeling belastingrente dat veel minder belastingplichtigen met belastingrente worden geconfronteerd dan onder de regeling heffingsrente het geval was. Uit de budgettaire gevolgen van de regeling belastingrente kan verder worden afgeleid dat de regeling belastingrente een positieve bijdrage aan de begroting levert, hetgeen bij de introductie van de regeling ook beoogd was.

Hoofdstuk 2 Tijdige en correcte aangiften

2.1 Inleiding

Zoals blijkt uit hoofdstuk 1 is het uitgangspunt van de regeling belastingrente dat de inspecteur belastingrente in rekening brengt als het opleggen van een belastingaanslag met een door de belastingplichtige te betalen bedrag door toedoen van die belastingplichtige te lang op zich laat wachten.³⁰ Aspecten van de regeling belastingrente in de inkomstenbelasting, vennootschapsbelasting en erfbelasting zijn echter nog niet volledig in overeenstemming met dit uitgangspunt.

2.2 De inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting

De aangiften inkomstenbelasting en vennootschapsbelasting worden gedaan na het belasting- of boekjaar³¹ waarover belasting is verschuldigd. Onder de regeling belastingrente wordt ten aanzien van verschuldigde belasting met ingang van zes maanden na het einde van het tijdvak waarover de belasting wordt geheven, belastingrente in rekening gebracht. De eerste zes maanden na het tijdvak waarover belasting is verschuldigd, zijn dus vrij van belastingrente.

2.2.1 In rekening brengen van belastingrente in de inkomstenbelasting

Uitgaande van een kalenderjaar geldt als algemene regel dat als een belastingplichtige vóór 1 mei verzoekt om een voorlopige aanslag of vóór 1 april aangifte doet, de Belastingdienst garandeert dat confrontatie met belastingrente niet plaatsvindt indien de (voorlopige) aanslag wordt vastgesteld overeenkomstig dat verzoek of die aangifte.³² Door de tijdige indiening van het correcte verzoek of de correcte aangifte kan de Belastingdienst de (voorlopige) aanslag vaststellen binnen de eerste zes rentevrije maanden na het tijdvak waarover belasting is verschuldigd.

2.2.2 Rentestop

Als de Belastingdienst de (voorlopige) aanslag niet kan vaststellen binnen de eerste zes rentevrije maanden na het tijdvak waarover belastingrente is verschuldigd omdat het verzoek of de aangifte te laat is, wordt vanaf een vast moment na de indiening van het (te late) verzoek of de (te late) aangifte geen belastingrente meer in rekening gebracht. Deze zogenaamde rentestop treedt in werking als de inspecteur er na de ontvangst van een verzoek of aangifte te lang over doet om een (voorlopige) aanslag op te leggen, waarbij niet wordt afgeweken van dat verzoek of die aangifte. Na het moment van de rentestop is geen belastingrente meer verschuldigd. Als een (voorlopige) aanslag wordt vastgesteld overeenkomstig de aangifte, eindigt het tijdvak waarover belastingrente wordt berekend 19 weken na ontvangst van die aangifte. Als een voorlopige aanslag wordt vastgesteld overeenkomstig een verzoek daartoe, eindigt het tijdvak waarover belastingrente wordt berekend 14 weken na ontvangst van dat verzoek.³³

2.2.3 tijdige aangifte inkomstenbelasting

Met ingang van het belastingjaar 2014 heeft de Belastingdienst de aangiftetermijn voor de inkomstenbelasting verschoven van 1 april naar 1 mei na afloop van het belastingjaar. Met deze verlenging van de aangiftetermijn wilde de Belastingdienst een betere spreiding van de indiening van aangiften bewerkstelligen, zodat

30 Kamerstukken II 2011/12, 33 003, nr. 3, p. 37.

31 In de vennootschapsbelasting is een boekjaar vaak gelijk aan een kalenderjaar.

32 Artikel 30f, vierde lid, en 30fc, vierde lid, van de AWR.

33 Artikelen 30f, derde lid en artikel 30fc, derde lid van de AWR.

piekmomenten en technische storingen zouden verminderen. Ook speelde een rol dat de gegevens die nodig zijn om gebruik te maken van de vooraf ingevulde aangifte pas eind maart beschikbaar zijn. Ondanks dat werd gecommuniceerd over een verlenging van de aangiftetermijn kan de Belastingdienst niet garanderen dat een aangifte die tussen 1 april en 1 mei is ingediend, leidt tot een aanslag vóór 1 juli (dus binnen de zes rentevrije maanden). Hierdoor zou het kunnen voorkomen dat belastingplichtigen die tussen 1 april en 1 mei na het belastingjaar aangifte doen toch belastingrente in rekening wordt gebracht, ondanks dat de aangifte tijdig is. Voor de belastingjaren 2014 tot en met 2017 heeft de Belastingdienst voor deze gevallen geen belastingrente in rekening gebracht. Deze praktijk is niet geformaliseerd en derhalve niet in lijn met de uitgangspunten van de regeling belastingrente die zijn omschreven in hoofdstuk 1.

2.2.4 belastingrente in de vennootschapsbelasting

Ook in de vennootschapsbelasting kan het op dit moment voorkomen dat een belastingplichtige die tijdig en juist aan zijn fiscale verplichtingen voldoet, toch met belastingrente wordt geconfronteerd. Een belastingplichtige doet tijdig aangifte voor de vennootschapsbelasting als de aangifte vóór de eerste dag van de zesde maand na afloop van het tijdvak waarop de aangifte ziet (doorgaans 1 juni), wordt ingediend. In de AWR is echter bepaald dat geen belastingrente in rekening wordt gebracht als de aangifte is ingediend voor de eerste dag van de vierde maand na afloop van het tijdvak waarover de belastingrente wordt geheven.

Als de vennootschapsbelasting op dit punt in lijn wordt gebracht met de uitgangspunten van de regeling belastingrente heeft dit een budgettaire derving van structureel € 12 miljoen tot gevolg.³⁴ Op dit moment is nog niet inzichtelijk welke uitvoeringsgevolgen een dergelijke aanpassing met zich zou brengen.

2.3 Erfbelasting

In de erfbelasting kan het voorkomen dat een belastingplichtige in een verzuimsituatie terecht komt ondanks dat een verzoek of aangifte tijdig is ingediend en de aanslag overeenkomstig dat verzoek of die aangifte wordt vastgesteld.³⁵

In de Successiewet 1956 is bepaald dat de inspecteur de termijn voor het doen van de aangifte erfbelasting zodanig vaststelt dat deze niet eerder verstrijkt dan acht maanden na het overlijden.³⁶ Acht maanden na overlijden start op grond van de AWR echter direct het rentetijdvak voor de belastingrente.³⁷ Het rentetijdvak stopt op de dag voordat de aanslag invorderbaar is, meestal zes weken na dagtekening van het aanslagbiljet.³⁸ De renteberekening heeft als grondslag het te betalen bedrag aan belasting. Indien belastingrente is verschuldigd, wordt dit dus met ingang van acht maanden na het overlijden in rekening gebracht tot het moment dat de aanslag invorderbaar is.

2.3.1 Rentestop

Ook in de erfbelasting geldt een rentestop. Als de aanslag overeenkomstig de aangifte of het verzoek wordt vastgesteld, stopt de periode waarover belastingrente wordt gerekend 19 weken na de datum van de aangifte of 14 weken na de datum

³⁴ Dit betreft een indicatieve raming.

³⁵ Artikel 30g, eerste lid, van de AWR.

³⁶ Artikel 45, eerste lid, van de Successiewet 1956.

³⁷ Uitzonderingen zijn opgenomen in artikel 30g, tweede lid, onderdelen b en c van de AWR.

³⁸ Artikel 30g, tweede lid, onderdeel a van de AWR juncto artikel 6 van de Invorderingswet 1990.

van het verzoek. Als de Belastingdienst langer doet over het opleggen van een aanslag, heeft dit na 19 weken na de aangifte of 14 weken na het verzoek dus geen gevolgen meer voor het bedrag aan te betalen belastingrente. Ten aanzien van verzoeken om navorderingsaanslagen stopt de renteteller twaalf weken na ontvangst van het verzoek, en geldt niet dat de aanslag overeenkomstig het verzoek moet zijn opgelegd.

2.3.2 Belastingrente vergoeden

Vergoeding van belastingrente komt bij de erfbelasting niet voor omdat erfbelasting in principe niet negatief voor de Belastingdienst kan zijn. Wel krijgt de belastingplichtige belastingrente terug als door bezwaar, beroep of ambtshalve vermindering een belastingaanslag erfbelasting wordt verminderd. Als de belastingplichtige in dat geval al belastingrente heeft betaald over het bedrag dat later in mindering wordt gebracht, krijgt hij die teveel betaalde belastingrente terug.³⁹

2.3.3 Tijdige aangifte erfbelasting

Ten gevolge van bovenstaande systematiek kan het voorkomen dat belastingrente in rekening wordt gebracht ondanks dat binnen acht maanden na overlijden (dus tijdig) aangifte is gedaan en de aanslag erfbelasting overeenkomstig de (correcte) aangifte is vastgesteld. Indien binnen acht maanden na overlijden aangifte wordt gedaan, is volgens de Successiewet sprake van een tijdige aangifte.⁴⁰ Als de aanslag op dat moment nog niet is vastgesteld, gaat de renteteller echter wel direct lopen. Zoals hierboven uiteengezet stopt de renteteller negentien weken na indiening van de aangifte als de aanslag overeenkomstig de aangifte wordt vastgesteld. Als een aangifte één dag voor de afloop van de termijn van acht maanden wordt ingediend (dus tijdig), wordt – in het ergste geval – toch negentien weken (minus één dag) belastingrente in rekening gebracht.

Als een erfgenaam wil voorkomen dat belastingrente in rekening wordt gebracht, zal de aangifte erfbelasting in de praktijk binnen ongeveer 3,5 maand (acht maanden minus negentien weken) na het overlijden van de erflater moeten zijn ingediend. Een verzoek om een voorlopige aanslag moet binnen vier maanden en drie weken (acht maanden minus veertien weken) na het overlijden zijn ingediend. Dat bij een tijdige aangifte (binnen acht maanden na overlijden) toch confrontatie met belastingrente kan plaatsvinden indien de aanslag overeenkomstig de aangifte wordt opgelegd, is niet in lijn met de uitgangspunten van de regeling belastingrente die zijn omschreven in hoofdstuk 1.⁴¹

Aanpassing van hiervoor genoemd aspect van de regeling belastingrente heeft gevolgen voor het uitgavenkader. Het gaat hierbij om lagere renteontvangsten van de Rijksoverheid die structureel vier miljoen euro per jaar zullen bedragen.

2.4 Afsluitend

In dit hoofdstuk is ten aanzien van de inkomstenbelasting, de vennootschapsbelasting en de erfbelasting geconstateerd dat de belastingplichtige volgens de wettelijke systematiek in bepaalde gevallen wordt behandeld alsof hij in verzuim is, terwijl hij handelt in overeenstemming met de uitgangspunten van de regeling belastingrente. Dit is niet in overeenstemming met het uitgangspunt van de regeling belastingrente.

³⁹ Artikel 30g, vierde lid, van de AWR.

⁴⁰ Artikel 45, eerste lid, van de Successiewet 1956.

⁴¹ Dit geldt ook voor de belastingrente in de vennootschapsbelasting.

Hoofdstuk 3 Rentetijdvak

3.1 Inleiding

Onder de regeling heffingsrente was de betalingstermijn van een aanslag vrij van heffingsrente. Onder de regeling belastingrente wordt belastingrente berekend tot het einde van de betalingstermijn van de aanslag, zowel in de situatie waarin belastingrente in rekening wordt gebracht als die waarin rente wordt vergoed. Omdat de belastingplichtige vaker belastingrente aan de Belastingdienst is verschuldigd dan andersom, luidt de kritiek op deze systematiek dat de belastingplichtige vaak aan het kortste eind trekt.⁴² In dit hoofdstuk worden het rentetijdvak, ofwel het tijdvak waarover belastingrente wordt berekend, nader toegelicht (3.2) en alternatieven onderzocht (3.3).

3.2 Berekening rentetijdvak

Het rentetijdvak eindigt op de dag voorafgaand aan de dag waarop de (voorlopige) aanslag, navorderingsaanslag of naheffingsaanslag invorderbaar is op grond van artikel 9 van de Invorderingswet 1990. In dit artikel is geregeld dat een aanslag zes weken na de dagtekening van het aanslagbiljet invorderbaar is. Een navorderingsaanslag is één maand na de dagtekening van het aanslagbiljet invorderbaar en een naheffingsaanslag 14 dagen na de dagtekening van het aanslagbiljet. Afhankelijk van de aanslag loopt het rentetijdvak dus door tot zes weken, een maand of 14 dagen na dagtekening van het aanslagbiljet. Dit geldt ongeacht of het verschuldigde bedrag direct na ontvangst van de aanslag of aan het eind van de betalingstermijn wordt betaald. De berekening van het rentetijdvak is voor de vergoeding en betaling van belastingrente gelijk.

3.2.1. Rentetijdvak onder regeling heffingsrente

Onder de regeling heffingsrente werd de betalingstermijn van de aanslag niet in de renteberekening betrokken. Tot de dag van de dagtekening van de aanslag werd heffingsrente gerekend en vanaf het verstrijken van de betalingstermijn van de aanslag, doorgaans zes weken later, werd invorderingsrente gerekend. De betalingstermijn zelf was heffingsrenteloos.

3.2.1. Motieven voor aanpassing rentetijdvak onder regeling belastingrente

Zoals bekend is met de regeling belastingrente aangesloten bij de verzuimregeling van de Awb. Ingevolge deze regeling is wettelijke rente verschuldigd over de tijd dat de schuldenaar met de voldoening van de geldsom in verzuim is geweest.⁴³ Op het moment dat de aanslag is vastgesteld, kan worden gesteld dat de verzuimsituatie waarin de belastingplichtige mogelijk tot die tijd verkeerde vanwege bijvoorbeeld een te late aangifte is geëindigd.

Bij de introductie van de regeling belastingrente werd uiteengezet dat is gekozen voor het inberekenen van de betaaltermijn bij het rentetijdvak omdat de belastingplichtige de gelegenheid heeft om te voorkomen dat hij met rente wordt geconfronteerd. Hiertoe dient de belastingplichtige op tijd een aangifte in te dienen. Ook kunnen belastingplichtigen om een voorlopige aanslag verzoeken of, als zij al een voorlopige aanslag hebben gekregen, deze voorlopige aanslag herzien teneinde de vaststelling van een belastingaanslag na 1 juli volgend op het belastingjaar met

42 S.A. Verhage & R.M. Bos-Schepers, 'Belasting- en invorderingsrente – de hoogste tijd voor aanpassing van de regeling', WFR 2017/213.

43 Kamerstukken II 2003/04, 29702, nr. 3, p. 12.

een (bij) te betalen bedrag te vermijden. Voor belastingplichtigen geldt dus dat zij confrontatie met belastingrente zelf in de hand hebben.⁴⁴ Verder acht het kabinet het rekenen van belastingrente over de betalingstermijn redelijk ter compensatie van de ontstane vertraging in het vaststellen van de betalingsverplichting.⁴⁵ Daarnaast bleek dat belastingplichtigen onder de regeling heffingsrente de aanslag in het algemeen pas aan het eind van de betalingstermijn betaalden.⁴⁶

Ten tijde van de introductie van de regeling belastingrente bestonden legitieme redenen om de betalingstermijn van een aanslag tot het rentetijdvak te rekenen. Deze redenen zijn onveranderd. De vraag of een ander tijdvak redelijker zou zijn, is echter altijd legitiem. In dit licht is naar een aantal alternatieven gekeken, waarbij ook de uitvoerbaarheid in ogenschouw is genomen.

3.3 Alternatieven

De volgende alternatieven zijn onderzocht:

1. het rentetijdvak sluit aan bij het daadwerkelijke moment van betaling;
2. het rentetijdvak stopt op de dagtekening van het aanslagbiljet; en
3. het rentetijdvak stopt op de helft van de betalingstermijn.

Alternatief 1

De inspecteur stelt de (voorlopige) aanslag vast met de dagtekening ervan. Indien een (voorlopige) aanslag twee dagen na de dag van de dagtekening van de aanslag wordt betaald, zou het rentetijdvak onder dit alternatief op die dag eindigen. Indien de aanslag vijf weken na ontvangst wordt betaald, eindigt het rentetijdvak op die dag. Hoewel deze methode het meest accuraat aansluit bij het moment van betaling is deze methode onuitvoerbaar. Op het moment dat de inspecteur de aanslag vaststelt, is immers bij hem niet bekend wanneer de belastingplichtige die aanslag zal betalen. Als het bedrag dat aan belastingrente moet worden betaald, niet wordt bepaald op het moment dat de aanslag wordt vastgesteld, zou een losse rentebeschikking (los van de belastingaanslag) na de betaling geboden zijn. Gezien de massaliteit van het aanslagproces brengt dat onredelijke lasten voor de Belastingdienst met zich. Ook zou het vaststellen van een individueel rentetijdvak per belastingplichtige tot veel extra werk voor de Belastingdienst leiden.

Alternatief 2

Als het rentetijdvak stopt op de dag van de dagtekening van het aanslagbiljet wordt wat dit aspect betreft teruggekeerd naar de heffingsrenteregeling.⁴⁷ De budgettaire derving van deze wijziging zou structureel 64 miljoen euro bedragen. Deze derving zou moeten worden opgevangen binnen de uitgavenkant van de begroting van Financiën. Daarvoor bestaat geen dekking (zie ook hoofdstuk 5, waarop uitvoeriger op de budgettaire situatie wordt ingegaan). Uiteraard zou deze wijziging daarnaast automatiseringsgevolgen hebben voor de Belastingdienst omdat systemen zouden moeten worden aangepast.

Alternatief 3

Indien sprake is van een (voorlopige) aanslag met een betalingstermijn van zes weken, geldt onder dit alternatief dat het rentetijdvak drie weken na de dag van de dagtekening van het aanslagbiljet stopt. In het geval van een navorderingsaanslag

44 Kamerstukken II 2011/12, 33003, nr. 10, p. 56.

45 Kamerstukken II 2011/12, 33003, nr. 10, p. 56.

46 Kamerstukken II 2011/12, 33003, nr. 10, p. 56.

47 Artikel 18 van het Besluit fiscaal bestuursrecht.

stopt het rentetijdvak niet na een maand maar na twee weken, en bij naheffingsaanslagen stopt het rentetijdvak niet na 14 dagen maar na zeven dagen. De huidige rentetijdvakken worden in dit alternatief gehalveerd, wat in alle gevallen gunstiger uitpakt voor de belastingplichtige dan de doorberekening van belastingrente tot de uiterste betaaltermijn. Dezelfde aanpassingen zouden moeten worden doorgevoerd voor het geval waarin de Belastingdienst is gehouden belastingrente te vergoeden aan een belastingplichtige. De budgettaire derving van deze maatregel zou structureel 32 miljoen euro bedragen.

3.4 Afsluitend

Bij de invoering van de regeling belastingrente is doelbewust gekozen voor het berekenen van belastingrente tot de vervaldag van de betalingstermijn. De redenen hiervoor gelden nog steeds. Alternatieven van deze systematiek waarbij meer aansluiting wordt gezocht bij de werkelijke dag van betaling zouden leiden tot grote uitvoeringsgevolgen en een budgettaire derving.

Hoofdstuk 4 Belastingrente over een (gedeelte van een) rentetijdvak waarin de Belastingdienst al de beschikking heeft gehad over (een gedeelte van) het te betalen bedrag aan belasting

4.1 Inleiding

De Belastingdienst ontvangt geregeld bezwaarschriften van belastingplichtigen over bij hen in rekening gebrachte belastingrente. In veel gevallen gaat het hierbij om situaties waarin de inspecteur belastingrente in rekening brengt over een (gedeelte van een) periode waarin een (gedeelte van een) te betalen bedrag al bij de Belastingdienst was. In die bezwaren staat vaak het uitgangspunt van compensatie van rentenadeel centraal, terwijl de regeling belastingrente draait om verzuim. In dit hoofdstuk wordt een aantal van deze situaties beschreven. Kenmerkend is dat de belastingplichtige in deze gevallen telkens in verzuim is geweest, hetgeen geldt als legitimering voor het in rekening brengen van belastingrente.

4.2 Voorbeelden en analyse

Hieronder volgen drie voorbeelden van een situatie waarin de Belastingdienst belastingrente in rekening brengt over een periode waarin het geld al bij de Belastingdienst was. Kenmerkend aan de voorbeelden is dat de belastingplichtige steeds op enig moment in verzuim is.

Voorbeeld 1

- Een inkomstenbelastingplichtige ondernemer ontvangt in januari 2015 een voorlopige aanslag (hierna: VA) 2015 van € 100.000.
- Hij betaalt het bedrag van de VA in 2015. Hij vraagt in april 2016 uitstel tot het doen van de aangifte over 2015.
- Vervolgens vraagt hij (voordat de aanslag wordt vastgesteld) om een vermindering van de VA 2015 tot € 60.000. Dat verzoek wordt op 1 augustus 2016 ingewilligd en de ondernemer krijgt € 40.000 belasting terug. Omdat de Belastingdienst het verzoek tijdig heeft verwerkt geschiedt dit zonder vergoeding van belastingrente.
- Op 1 november wordt de aanslag over 2015 vastgesteld op een bedrag van € 70.000. Na verrekening met de VA 2015 resteert een te betalen bedrag van € 10.000.
- Over € 10.000 wordt belastingrente in rekening gebracht met ingang van 1 juli 2016 tot de vervaldatum van de aanslag.

Voorbeeld 2

- Een ondernemer doet in 2014 aangifte omzetbelasting en betaalt € 100.000.
- Eind 2015 verzoekt de ondernemer om een teruggaaf van € 10.000. Dit bedrag wordt door de Belastingdienst op 31 januari 2016 aan hem betaald.
- In februari 2016 komt de ondernemer erachter dat hij € 4.000 teveel heeft teruggevraagd. Hij meldt dit aan de Belastingdienst, de ondernemer ontvangt een naheffingsaanslag en er wordt € 4.000 nageheven. De naheffing geschiedt inclusief belastingrente over het rentetijdvak van 1 januari 2015 tot en met de vervaldatum van de naheffingsaanslag.

Voorbeeld 3

- De inspecteur legt een VA op over het boekjaar 2013/14, met een te betalen bedrag van € 7.000.000. Dit bedrag is betaald.
- Omstreeks september 2015 wordt de aangifte vennootschapsbelasting 2013/14 ingediend. Volgens de aangifte is het te betalen bedrag € 4.000.000.

- Op 17 oktober 2015 legt de inspecteur een VA op met dit bedrag.
- Het verschil tussen de eerste VA en de tweede VA, zijnde € 3.000.000, betaalt de inspecteur terug op 17 oktober 2015 (zonder rente).
- In oktober 2015 wordt een herziene aangifte vennootschapsbelasting 2013/14 ingediend met een te betalen bedrag van € 4.500.000.
- Op 31 oktober 2015 is een derde VA opgelegd overeenkomstig deze herziene aangifte.
- Over het verschil tussen het bedrag van de VA's van 17 oktober en 31 oktober 2015, zijnde € 500.000, brengt de inspecteur belastingrente in rekening.
- Het bedrag aan belastingrente ziet op het rentetijdvak van in dit geval (vanwege een gebroken boekjaar) 1 oktober 2014 tot en met 12 december 2015. Dit betreft zo'n 14,5 maand belastingrente over een te betalen bedrag van € 500.000. Tot en met 17 oktober 2015 beschikte de inspecteur echter al over dit bedrag.

4.2.1 Verzuim

Van belang is dat een belastingplichtige alleen is gehouden belastingrente te vergoeden als hij op enig moment in verzuim is. Zoals bekend start het tijdvak voor het berekenen van belastingrente voor de inkomstenbelasting en de vennootschapsbelasting zes maanden na het einde van het tijdvak waarover de belasting wordt geheven. Uitgangspunt is dat op dat moment de aanslagregeling over het een belastingjaar is afgewikkeld. Voor het overgrote deel van de belastingplichtigen is dat ook het geval omdat zij tijdig aangifte doen en conform de aangifte een aanslag krijgen opgelegd voor het rentetijdvak begint. Belastingrente is dan niet aan de orde. Als echter door toedoen van de belastingplichtige de aanslag pas later dan zes maanden na het einde van het tijdvak waarover belasting wordt geheven kan worden afgewikkeld met een te betalen bedrag tot gevolg, wordt de belastingplichtige geacht in verzuim te zijn. Op dat moment wordt belastingrente in rekening gebracht over een rentetijdvak dat gelijk loopt met de start van het verzuim. Het behalen van economisch voor- of nadeel speelt in de systematiek van de belastingrente geen bepalende rol. Het feit dat de belastingplichtigen in de voorbeelden een bedrag terugkregen dat de Belastingdienst dus enige tijd onder zich heeft gehad, doet niet ter zake bij de berekening van de verschuldigde belastingrente. Bij het berekenen hiervan staat het rentetijdvak waarover het verzuim heeft plaatsgevonden immers centraal.

Zowel in de vennootschaps- als de inkomstenbelasting geldt dat de belastingplichtige belastingrente kan voorkomen door ervoor te zorgen dat een (voorlopige) aanslag op een zo veel mogelijk juist bedrag wordt vastgesteld, zodat naderhand geen bijbetaling hoeft te volgen in de vorm van een belastingaanslag die wordt opgelegd als na afloop van het heffingstijdvak meer dan zes maanden zijn verstreken.

4.2.2 Rekening houden met eerder betaalde bedragen

Dat zich een situatie kan voordoen waarin belastingrente wordt berekend over een (gedeelte van een) rentetijdvak waarin de Belastingdienst al de beschikking heeft gehad over (een gedeelte van) het te betalen bedrag aan belasting, is, als gezegd, een gevolg van de verzuimgedachte waarop de regeling belastingrente is gestoeld. Als met eerdere betalingen van belastingplichtigen rekening wordt gehouden, wordt weer aansluiting gezocht bij de compensatiegedachte waarbij de vergoeding van economisch voor- of nadeel centraal staat. Een dergelijke (economische) gedachte strookt niet met het systeem van belastingrente waarbij het betalen van een aanslag geen rol speelt. Ook biedt de wet geen mogelijkheid om terecht in rekening gebrachte belastingrente te verminderen of anderszins een compensatie te bieden

vanwege de omstandigheid dat een bedrag aan betaalde belasting gedurende een periode al ter beschikking van de Belastingdienst stond. Indien de huidige verzuimsystematiek wordt losgelaten en weer aansluiting wordt gezocht bij de compensatiegedachte, komt de vraag op of ook bij het vergoeden van belastingrente weer rekening moet worden gehouden met al eerder betaalde belastingbedragen. Een logische vervolgvraag zou dan zijn of het rekening houden met al eerder betaalde belastingbedragen ook niet een rol zou moeten spelen bij het vergoeden van belastingrente. In voorbeeld 1 zou dit bijvoorbeeld kunnen betekenen dat de Belastingdienst over de belastingteruggaaf van € 30.000 ook belastingrente zou moeten vergoeden.⁴⁸ Als hiertoe wordt besloten, zou het weer aantrekkelijk worden voor belastingplichtigen om een te hoge voorlopige aanslag te betalen en vervolgens een bedrag terug te krijgen bij de aanslag, inclusief vergoeding van belastingrente. Er kan dan weer worden gespaard bij de fiscus, terwijl het tegengaan van dat sparen een van de belangrijke redenen van introductie van de regeling belastingrente is geweest.

Daarnaast wordt op dit moment iedere beschikking door de Belastingdienst op zichzelf gezien, waarbij geen rekening wordt gehouden met eerdere beschikkingen. Aanpassing van deze praktijk is zeer ingrijpend voor de Belastingdienst en zou grote uitvoeringsgevolgen hebben.

4.3 Afsluitend

Dat de situatie zich kan voordoen dat belastingrente wordt gerekend over een (gedeelte van een) rentetijdvak waarin de Belastingdienst al de beschikking heeft gehad over (een gedeelte) van het te betalen bedrag aan belasting, kan bij belastingplichtigen gevoelens van onredelijkheid oproepen. Bij de opzet van de regeling belastingrente is door de wetgever echter bewust gekozen voor aansluiting bij de verzuimrentesystematiek. De voorbeelden laten zien dat de bewuste belastingplichtige steeds op enig moment in een verzuimsituatie terecht is gekomen. Als in deze en vergelijkbare situaties rekening zou moeten worden gehouden met reeds eerder betaalde belastingbedragen, betekent dat een inbreuk op de systematiek van de regeling belastingrente. Daarnaast wordt op dit moment iedere beschikking door de Belastingdienst op zichzelf gezien, waarbij geen rekening wordt gehouden met eerdere beschikkingen. Aanpassing van deze praktijk is zeer ingrijpend voor de Belastingdienst en brengt grote uitvoeringsgevolgen met zich.

⁴⁸ € 30.000 is het verschil tussen de voorlopige aanslag, ontvangen in januari 2015, en de definitieve aanslag die op 1 november 2015 wordt vastgesteld op een bedrag van € 70.000.

Hoofdstuk 5 Rentepercentages, marktconformiteit, werkelijk rendement en ruimte voor aanpassing

5.1 Inleiding

Het lid De Vries heeft het kabinet bij motie verzocht te onderzoeken of de gehanteerde belastingrentepercentages marktconform zijn. Verder heeft de staatssecretaris van Financiën het lid De Grave toegezegd te onderzoeken of het mogelijk is de belastingrente te baseren op het werkelijk behaalde rendement.

In het onderstaande wordt allereerst ingegaan op de huidige belastingrentepercentages en de totstandkoming daarvan (5.2). Vervolgens wordt ingegaan op de marktconformiteit van de belastingrentepercentages (5.3) en wordt gezien of het mogelijk is een koppeling te maken tussen de hoogte van de belastingrentepercentages en werkelijk behaald rendement (5.4), waarna wordt afgesloten met een conclusie (5.5).

5.2 Rentepercentages

Bij de introductie van de regeling belastingrente is ook voor de rentepercentages aangesloten bij de verzuimrenteregeling van de Awb, wat betekent dat de wettelijke rente voor niet-handelstransacties werd gehanteerd. Op 1 januari 2012 bedroeg dit rentepercentage vier procent. Op 1 juli 2012 zakte de wettelijke rente naar drie procent en op 1 januari 2015 naar twee procent.

Inmiddels worden twee rentepercentages gehanteerd in de belastingrente, enerzijds een percentage van vier procent voor andere belastingmiddelen dan vennootschapsbelasting⁴⁹ en de invorderingsrente en anderzijds een percentage van acht procent voor de vennootschapsbelasting. Het onderscheid in rentepercentages is met ingang van 1 januari 2014 bewerkstelligd bij de Wet wijziging percentages belasting- en invorderingsrente.⁵⁰ Deze wet introduceerde ook wettelijke ondergrenzen aan de rentepercentages.

De introductie van wettelijke ondergrenzen diende ertoe om de beoogde budgettaire opbrengst van de regeling belastingrente te realiseren. Uit de memorie van toelichting bij genoemde wet blijkt dat bij introductie van de regeling belastingrente in de budgettaire ramingen werd uitgegaan van een (gemiddeld) rentepercentage van de wettelijke rente voor niet-handelstransacties van vier procent. Doordat dit rentepercentage in werkelijkheid al enige tijd drie procent was, werd de eerder begrote opbrengst niet gehaald. De wettelijke ondergrens van vier procent moest ertoe leiden dat de bij introductie van de regeling beoogde budgettaire opbrengst alsnog zou worden gerealiseerd. Hoewel de budgettaire opbrengst niet het doel is van de renteregeling, achtte het kabinet het noodzakelijk de eerder geraamde opbrengst te realiseren.⁵¹

Rentepercentage van ten minste vier

Het rentepercentage voor andere belastingmiddelen dan vennootschapsbelasting en de invorderingsrente is nog steeds gekoppeld aan de wettelijke rente voor niet-handelstransacties. Door introductie van een wettelijke ondergrens van vier procent met ingang van 1 januari 2014, bedraagt het rentepercentage sindsdien ten minste vier procent.⁵² Zonder die ondergrens zou dit rentepercentage momenteel twee procent bedragen.

49 De inkomstenbelasting, de erfbelasting, de loonbelasting, de dividendbelasting, de omzetbelasting, de overdrachtsbelasting, de belasting van personenauto's en motorrijwielen, de accijns, de verbruiksbelasting van alcoholvrije dranken en de in artikel 1 van de Wet belastingen op milieugrondslag genoemde belastingen.

50 Kamerstukken II 2013/14, 33755, nr. 2.

51 Kamerstukken II 2013/14, 34755, nr. 3, p. 2.

52 Artikel 30hb, eerste lid, van de AWR.

Rentepercentage van ten minste acht

Het percentage van belastingrente voor vennootschapsbelasting is gelijk aan de wettelijke rente voor handelstransacties. Deze wettelijke rente is gelijk aan de herfinancieringsrente die door de Europese centrale bank is vastgesteld voor haar meest recente basisherfinancieringstransactie, vermeerderd met acht procentpunten.⁵³ Het percentage kan ieder half jaar worden gewijzigd.⁵⁴ Door introductie van een wettelijke ondergrens met ingang van 1 januari 2014 bedraagt het rentepercentage sindsdien ten minste acht procent. Vanwege de berekeningssystematiek van wettelijke rente voor handelstransacties zou deze ook zonder wettelijke ondergrens ten minste acht procent bedragen. Het hanteren van een hoger rentepercentage bij vennootschapsbelastingplichtigen, voornamelijk ondernemers, dan bij andere belastingplichtigen sluit aan bij de gedachte achter de wettelijke rente, namelijk dat in het handelsverkeer een hoger rentepercentage geldt dan in het niet-handelsverkeer.⁵⁵

In de jurisprudentie is inmiddels bepaald dat voor het ontstane verschil tussen de percentages van vier en acht procent een objectieve en redelijke rechtvaardiging bestaat. In het handelsverkeer is het rentepercentage immers ook hoger dan in het niet-handelsverkeer en de wetgever is binnen de hem toekomende ruime beoordelingsvrijheid gebleven.⁵⁶ Voor de betaling en vergoeding van belastingrente worden overigens dezelfde percentages gehanteerd.

5.3 Marktconformiteit

Zoals eerder gesteld is de regeling belastingrente geënt op een verzuimregeling. Belastingrente wordt gerekend indien de belastingplichtige in verzuim is en belastingrente wordt vergoed als de belastinginspecteur in verzuim is. In dit uitgangspunt speelt het behalen van economisch voordeel of nadeel geen rol. Het karakter van de regeling belastingrente gaat dan ook niet uit van het idee van marktconformiteit.

Los van voorgaande notie is de vraag of de gehanteerde rentepercentages marktconform zijn niet eenduidig te beantwoorden omdat het begrip marktconformiteit sterk afhangt van de context. Als de huidige systematiek van aansluiting bij wettelijke rente voor (niet-)handelstransacties wordt losgelaten, ontstaat de vraag met welk rentepercentage dan de meest accurate aansluiting zou bestaan. In het onderstaande zullen verschillende rentepercentages worden bekeken om zodoende vergelijkingsmateriaal te creëren voor de rentepercentages die in de regeling belastingrente worden gehanteerd. Volledigheidshalve wordt eerst de marktconformiteit van de huidige systematiek onderzocht waarbij wordt ingezoomd op de vraag of de wettelijke ondergrenzen marktconform zijn in vergelijking met de wettelijke rente voor niet-handelstransacties (5.3.1) en handelstransacties (5.3.2). Vervolgens worden de kapitaalmarktrente (5.3.3) en overige renteontwikkelingen (5.3.4) belicht, waarna wordt afgesloten met een conclusie (5.3.5). Na de conclusie volgt een paragraaf over de begrotingsystematiek (5.3.6).

5.3.1 Wettelijke rente voor niet-handelstransacties

53 Artikel 30hb, tweede lid, van de AWR. De basisherfinancieringsrente bedraagt per ultimo december 2017 0,00 procent, waarmee het tarief op de handelstransacties per 1 januari 2018 8,00 procent zal bedragen.

54 Artikel 6:120, tweede lid, van het BW: De wettelijke rente bedoeld in artikel 119a en artikel 119b is gelijk aan de herfinancieringsrente die door de Europese Centrale Bank is vastgesteld voor haar meest recente basisherfinancieringstransactie die heeft plaatsgevonden voor de eerste kalenderdag van het betreffende halfjaar, vermeerderd met acht procentpunten. Wettelijke rente die loopt op de eerste dag van het betreffende halfjaar, wordt met ingang van dat tijdstip volgens de nieuwe rentevoet berekend gedurende een half jaar.

55 Kamerstukken II 2013/14, 34755, nr. 3, p. 2.

56 Rb. Zeeland-West-Brabant 1 juli 2015, ECLI:NL:RBZWB:2015:5573.

Het rentepercentage voor andere belastingmiddelen dan vennootschapsbelasting en de invorderingsrente is, zoals hierboven gezegd, gekoppeld aan de wettelijke rente voor niet-handelstransacties. Deze wettelijke rente wordt in het Burgerlijk Wetboek gedefinieerd als de schadevergoeding, verschuldigd wegens vertraging in de voldoening van een geldsom, die bestaat in de wettelijke rente van die som over de tijd dat de schuldenaar met de voldoening daarvan in verzuim is geweest.⁵⁷ De wettelijke rente voor niet-handelstransacties in het Burgerlijk Wetboek ziet op overeenkomsten waarmee geen handelsovereenkomst is gemoeid. Aanpassing van het percentage van de wettelijke rente geschiedt, voor zover nodig, halfjaarlijks per 1 januari en per 1 juli.⁵⁸

In het bestuursrecht wordt aangesloten bij deze rentevorm waar het gaat om verzuimsituaties van een schuldenaar die niet binnen de voorgeschreven termijn heeft betaald.⁵⁹ In de regeling belastingrente wordt bij dezelfde rentevorm aangesloten. Het criterium 'wettelijke rente' is dus niet alleen leidend bij de regeling belastingrente, maar ook bij verzuimsituaties in het bestuursrecht en bij verzuimsituaties in het private domein.

Uniek voor de regeling belastingrente is de wettelijke ondergrens van vier procent.⁶⁰ Zonder deze wettelijke ondergrens zou de wettelijke rente voor niet-handelstransacties momenteel twee procent bedragen.

5.3.2 Wettelijke rente voor handelstransacties

Ook de wettelijke rente voor handelstransacties is vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek.⁶¹ Het is, kort gezegd, omschreven als de schadevergoeding, verschuldigd wegens vertraging in de voldoening van een geldsom ingeval daarbij een handelsovereenkomst is betrokken. Onder handelsovereenkomst wordt verstaan de overeenkomst om baat die een of meer van de partijen verplicht iets te geven of te doen en die tot stand is gekomen tussen een of meer natuurlijke personen die handelen in de uitoefening van een beroep of bedrijf of rechtspersonen.⁶²

De wettelijke rente voor handelstransacties wordt per halfjaar berekend en bedraagt momenteel acht procent.⁶³ De wettelijke ondergrens in de regeling belastingrente is gelijk aan de ondergrens die het Burgerlijk Wetboek stelt, namelijk ook acht procent.⁶⁴

5.3.3 Kapitaalmarktrente (10-jaarsrente)

Onder de kapitaalmarktrente wordt de rente verstaan die wordt geheven over langlopende leningen, oftewel leningen met een looptijd van langer dan twee jaar. Als indicator wordt het effectief rendement op de meest recente tienjarige staatslening gebruikt. De rente op staatsleningen is, kort gezegd, de rente die de staat betaalt aan de beleggers die geld aan de staat lenen (door de koop van een staatslening).

Uit schema's van DNB blijkt dat de 10-jaarsrente in april 2018 0,69 procent bedraagt.⁶⁵ In de periode van januari 1999 tot april 2018 werd het laagste

57 Artikelen 6:119 en 6:120, eerste lid, van het Burgerlijk Wetboek.

58 Kamerstukken II 2011/12, 33003, nr. 3, p. 128.

59 Artikelen 4:97 en 4:98 van de Algemene wet bestuursrecht.

60 Artikel 30hb, eerste lid, van de AWR.

61 Artikelen 119a en 6:120, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek.

62 Artikel 6:119a van het Burgerlijk Wetboek.

63 Artikel 6:120, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek.

64 Artikel 6:120, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek luidt: De wettelijke rente bedoeld in artikel 119a en artikel 19b is gelijk aan de herfinancieringsrente die door de Europese Centrale Bank is vastgesteld voor haar meest recente basisherfinancieringstransactie die heeft plaatsgevonden voor de eerste kalenderdag van het betreffende halfjaar, vermeerderd met acht procentpunten. Wettelijke rente die loopt op de eerste dag van het betreffende halfjaar, wordt met ingang van dat tijdstip volgens de nieuwe rentevoet berekend gedurende een half jaar.

65 DNB, <https://statistiek.dnb.nl/dashboards/rente/index.aspx>.

rentepercentage bereikt in augustus 2016, toen de 10-jaarsrente 0,03 procent bedroeg. Over deze periode bezien bereikte de 10-jaarsrente het hoogste punt in januari 2000, toen het 5,7 procent bedroeg.⁶⁶ Uit een overzicht van de kapitaalmarktrente over een veel groter tijdvak, namelijk van 1800 tot 2010, blijkt dat 10-jaarsrente gedurende het grootste deel van deze periode ruim boven de vier procent zit. Op het hoogtepunt in de jaren 80 bedroeg het rentepercentage ruim 11 procent.

5.3.4 Overige renteontwikkelingen

Bancaire rente op consumptief krediet en overige leningen aan huishoudens

Het schema waarin de bancaire rente op consumptief krediet en overige leningen aan huishoudens te zien is van de periode januari 2003 – maart 2018 laat zien dat dit rentepercentage steeds ruim boven de vier procent staat. De hoogste rentestanden werden bereikt in januari 2003 (7,18 procent) en oktober 2008 (6,88 procent). In maart 2018 bedroeg het rentepercentage 4,15 procent.⁶⁷

In het rood bij de bank

'In het rood staan' bij een bank is een vorm van lenen waarbij over het geleende geld rente in rekening wordt gebracht. Het Nibud stelt dat banken gemiddeld tussen de acht en 14 procent per jaar rekenen over het bedrag dat een persoon rood staat. De rente verschilt per bank en hangt onder andere af van het bedrag dat de particulier in het rood mag staan.⁶⁸

Creditcardmaatschappijen

Wanneer betalingen plaatsvinden door middel van een creditcard wordt door de meeste kredietverstrekkers rente in rekening gebracht wanneer de uitgaven op de kaart niet binnen 21 dagen worden betaald. Als een negatief saldo niet wordt terugbetaald binnen de rentevrije periode, wordt rente gerekend. Gemiddeld ligt dat rentetarief op 14 procent op jaarbasis.⁶⁹

5.3.5 Conclusie marktconformiteit

De regeling belastingrente kent de verzuimgedachte als uitgangspunt. De huidige systematiek waarbij de belastingrentepercentages aansluiten bij de wettelijke rente voor (niet-)handelstransacties sluit aan bij verzuimsituaties in het bestuursrecht en verzuimsituaties in het private verkeer, dus tussen burgers onderling. Belangrijk verschil is dat de wettelijke ondergrenzen die in de regeling belastingrente gelden in het bestuursrecht niet bestaan. Zonder deze wettelijke ondergrenzen zou de belastingrente voor andere belastingmiddelen dan vennootschapsbelasting en invorderingsrente twee procent bedragen in plaats van de huidige vier procent. Voor vennootschapsbelasting zou het rentepercentage nog steeds acht procent bedragen; hetzelfde percentage dat momenteel geldt ten aanzien van private partijen die een handelsovereenkomst afsluiten.

Indien de wettelijke ondergrenzen worden losgelaten bedraagt het belastingtarief voor andere belastingmiddelen dan vennootschapsbelasting en invorderingsrente twee procent en voor vennootschapsbelasting acht procent. De budgettaire derving van een dergelijke aanpassing bedraagt structureel 125 miljoen euro.

66 DNB, <https://statistiek.dnb.nl/dashboards/rente/index.aspx> en <https://www.dnb.nl/nieuws/nieuwsoverzicht-en-archief/nieuws-2010/dnb241563.jsp>

67 DNB, <https://statistiek.dnb.nl/dashboards/rente/index.aspx>

68 Nibud, <https://www.nibud.nl/consumenten/rood-staan/>

69 Ter indicatie:

- Visa World creditcard: 14%
- Mastercard Classic creditcard: 14%
- ANWB Visa creditcard: 13,80%
- ABN AMRO creditcard: 14%
- Rabocard creditcard: 13,9%

Indien voor alle belastingmiddelen de belastingrente op vier procent wordt vastgesteld, bedraagt de budgettaire derving structureel 120 miljoen euro.

Naast de marktconformiteit van de wettelijke rente voor (niet-)handelstransacties is gekeken naar rentepercentages in overige markten. Gebleken is dat grote verschillen bestaan tussen percentages die in verschillende markten worden gehanteerd. Een eenduidige conclusie over de marktconformiteit van de rentepercentages in de regeling belastingrente is op basis van een dergelijke vergelijking dan ook niet te geven. De discrepantie tussen de kapitaalmarktrente en de rentepercentages in de regeling belastingrente is momenteel substantieel, maar het verschil tussen de rente die banken en creditcardmaatschappijen hanteren op uitstaande leningen en de belastingrentepercentages valt juist positief uit voor de belastingrentepercentages. Uit de vergelijking blijkt dat de percentages van vier en acht procent binnen de marges valt van de verschillende rentepercentages die hierboven uiteengezet zijn.

Indien de belastingrente wordt gekoppeld aan de kapitaalmarktrente (het rendement op 10-jaars staatsleningen, circa 0,7 procent) bedraagt de budgettaire derving structureel 425 miljoen euro.

5.3.6 Begrotingssystematiek

Los van bovenstaande zijn aanpassingen van de regeling belastingrente die tot budgettaire derving leiden problematisch door gebrek aan ruimte op de begroting. De opbrengsten van de regeling belastingrente worden, net als de fiscale boeteopbrengsten, als uitgaven onder het uitgavenplafond op begroting IX (Financiën en Nationale Schuld) geboekt. Tegenvallers op deze post moeten in lijn met de begrotingsregels worden gedekt binnen begroting IX. Het gevolg is dus dat een tegenvaller, bijvoorbeeld bij minder opbrengsten, binnen dezelfde begroting moeten worden opgevangen. Eén van de weinige mogelijkheden hiertoe bestaat in de verhoging van fiscale boeten. Dit kan, los van de wenselijkheid, ook om juridische redenen niet onbeperkt plaatsvinden. Een andere mogelijkheid betreft bezuinigingen bij de Belastingdienst. Iedere aanpassing van de regeling belastingrente die budgettaire derving tot gevolg heeft, leidt dus direct tot de vraag welke fiscale boeten moeten worden verhoogd of welke bezuinigingen bij de Belastingdienst moeten plaatsvinden om de derving op te vangen. Dit maakt ingrijpende aanpassingen van de regeling welhaast onmogelijk. Dit dilemma doet zich voor bij elke tegenvaller in de opbrengsten van de regeling belastingrente en de boetesfeer.

5.4 Werkelijk rendement hanteren als rentepercentage

Aan het lid De Grave is toegezegd te onderzoeken of het mogelijk is de belastingrente te baseren op het werkelijk behaalde rendement op vermogen. Tijdens de behandeling van het pakket Belastingplan 2018 in de Eerste Kamer haalt De Grave in zijn inbreng de vervanging aan van de forfaitaire vermogensrendementsheffing door een systeem dat is gebaseerd op werkelijk rendement. Hij stelt vervolgens voor de belastingrente in dit systeem mee te nemen.⁷⁰ De Grave brengt het uitgangspunt ter sprake dat als de burger aanvankelijk te weinig belasting zou hebben betaald, hij of zij aan de fiscus de schade zou moeten vergoeden, dus het reëel behaalde rendement dat de fiscus zou hebben behaald als er volledig op tijd zou zijn betaald. Hij stelt: "Dat is eerlijk oversteken. De fiscus vergoedt, wij betalen de fiscus en de fiscus int wat de burger over zijn vermogen aan reëel behaald rendement heeft".⁷¹

⁷⁰ *Handelingen I 2017/18, 12, item 7.*

⁷¹ De heer De Grave gaf het volgende aan: "Dus, dacht ik, laten we de belastingrente meenemen in dit systeem van een heffing gebaseerd op het werkelijk behaalde rendement. Is dat nou niet prachtig? Dan betaalt de burger er belasting over en als de burger aanvankelijk te weinig heeft betaald, vergoedt hij of zij de fiscus de schade, dus het

5.4.1 Onderzoek werkelijk rendement box 3

Op dit moment wordt onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor aansluiting bij het werkelijk rendement met betrekking tot box 3. Dit onderzoek is nog niet afgerond en het is dan ook nog niet mogelijk om aan te geven of de concrete suggestie om de belastingrente in dit systeem mee te nemen mogelijk is.

5.4.2 Werkelijk rendement en aard regeling belastingrente

In meer algemene zin is relevant dat aansluiting bij werkelijk rendement niet aansluit bij de aard van de regeling belastingrente. Het idee dat belastingrente een vergoeding is van de schade die de fiscus zou hebben geleden omdat de burger aanvankelijk te weinig belasting heeft betaald, komt niet overeen met de verzuimgedachte achter de regeling belastingrente. Belastingrente wordt betaald omdat de belastingplichtige of de belastingdienst in verzuim is geweest. Indien dit idee wordt losgelaten, zou de fiscus ook weer schade van burgers moeten vergoeden als zij aanvankelijk te veel belasting hebben betaald. Dit zou terugkeer naar het oude systeem betekenen, wat burgers weer in staat zou stellen te 'sparen bij de fiscus' door in te zetten op een belastingteruggaaf.

Los van het bovenstaande speelt dat het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk is om te bepalen welke rendementen precies zijn gemist door de Staat of door belastingplichtigen. Hiervoor zou moeten worden bekeken welk rendement de Staat of de belastingplichtige had behaald als zij op een bepaald moment zouden hebben beschikt over een bedrag waarover in werkelijkheid geen beschikking bestond vanwege de verzuimsituatie. Het rendement dat zou zijn behaald is compleet afhankelijk van de manier waarop de Staat of de belastingplichtigen het bedrag aan belasting waarop zij recht hadden, zouden hebben besteed. Ten aanzien van belastingplichtigen is niet door de Belastingdienst vast te stellen hoe zij het bedrag zouden hebben besteed; zouden zij hebben gespaard, belegd, schulden hebben afgelost?

Ook zonder alle genoemde bezwaren zouden de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst bij iedere vorm van een individuele berekening van belastingrente gebaseerd op het werkelijk rendement om die reden onevenredig zijn.

5.5 Afsluitend

Momenteel sluiten de rentepercentages in de regeling belastingrente aan bij de wettelijke rente voor (niet-)handelstransacties. Dit is ook het geval bij de verzuimregelingen in het bestuursrecht. De belastingrentepercentages onderscheiden zich wel van de wettelijke rente voor (niet-)handelstransacties vanwege de wettelijke minimumpercentages die met de Wet wijziging percentages belasting- en invorderingsrente om budgettaire redenen zijn geïntroduceerd. Zonder deze wettelijke ondergrenzen zou de belastingrente voor andere belastingmiddelen dan vennootschapsbelasting en invorderingsrente twee procent bedragen. Voor vennootschapsbelasting zou het rentepercentage zonder wettelijke ondergrens nog steeds acht procent bedragen.

Omdat de regeling belastingrente is geënt op de verzuimgedachte gaat het niet uit van het idee van marktconformiteit. In een verzuimsituatie speelt economisch voordeel of nadeel immers geen rol. Los daarvan is een eenduidige conclusie over de marktconformiteit van de rentepercentages op basis van een vergelijking met de

reëel behaalde rendement dat de fiscus zou hebben behaald als er volledig op tijd zou zijn betaald. Dat is eerlijk oversteken. De fiscus vergoedt, wij betalen de fiscus en de fiscus int wat de burger over zijn vermogen aan reëel behaald rendement heeft.”

rente in andere markten niet te geven vanwege de grote verschillen daartussen. Uit een vergelijking blijkt dat de percentages van vier en acht procent binnen de marges vallen van de verschillende rentepercentages die onderzocht zijn.

Ook aansluiting van de rentepercentages bij werkelijk behaald rendement strookt niet met de uitgangspunten van de regeling belastingrente. Los daarvan zouden ook de uitvoeringslasten voor de Belastingdienst bij iedere vorm van een individuele berekening van het werkelijk rendement zeer sterk toenemen.

Ondanks bovenstaande conclusies zijn de budgettaire implicaties van verschillende aanpassingen in de percentages doorgerekend.

Indien de wettelijke ondergrenzen worden losgelaten, bedraagt het rentepercentage voor andere belastingmiddelen dan vennootschapsbelasting en invorderingsrente twee procent en voor vennootschapsbelasting acht procent. De budgettaire derving van een dergelijke aanpassing bedraagt structureel 125 miljoen euro.

Indien voor alle belastingmiddelen de belastingrente op vier procent wordt vastgesteld, bedraagt de budgettaire derving structureel 120 miljoen euro.

Indien de belastingrente wordt gekoppeld aan de kapitaalmarktrente (het rendement op 10-jaars staatsleningen, circa 0,7 procent) bedraagt de budgettaire derving structureel 425 miljoen euro.

In paragraaf 5.3.6 is beschreven dat aanpassingen van de regeling belastingrente die tot budgettaire derving leiden, problematisch zijn door gebrek aan ruimte op de begroting.